SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:882

av Peter Ollén (M)

Lokala 100 W-sändare för beredskap och demokrati

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda tillstånd för lokala 100 W-sändare för beredskap och demokrati och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Radiolagen har främst tagits fram för att tillgängliggöra radio från större aktörer på FM-bandet. Men utnyttjande av det svagare AM-bandet, med sändare på exempelvis 100 W, öppnar upp för att kunna sända med utrustning som kostar ett tiotusentals kronor och sedan möjliggör lokala sändningar.

För en kommun finns möjligheten att vara i kontakt med sin hemtjänstpersonal via förutbestämd frekvens på AM-bandet när nätet ligger nere.

För en förening finns möjlighet att vid givna tidpunkter sända till sina medlemmar i närområdet.

Kriminella kan redan samordna verksamhet genom att sända med svaga sändare i lokalområdet. Med reglerad användning kan det lättare upptäckas när obehöriga sänder på andras frekvenser.

Många möjligheter – men reglering krävs

Eventuellt skulle Mediemyndigheten, efter nödvändig frekvensteknisk samordning med Post- och telestyrelsen, kunna meddela tillstånd för sändare med en högsta uteffekt om 100 watt. Tillståndet ska inte vara ett undantag från frekvensförvaltningen, utan en proportionerlig och långsiktig ordning för småskalig rundradio.

Nuvarande regler är anpassade för större, kommersiellt eller offentligt finansierad radiodistribution. Den som vill bedriva en mindre, ideell, utbildningsinriktad, kulturhistorisk eller beredskapsorienterad sändningsverksamhet på de klassiska AM-banden möter därför en reglering som kan uppfattas som både administrativt tung och rättsligt otydlig. Därför behövs en förutsägbar väg in i systemet utan att göra avkall på skyddet mot skadliga störningar.

Förslaget innebär inte fri sändningsrätt. Varje sändare bör fortfarande kräva frekvensprövning, tekniska villkor och tillsyn. Men riskerna med svaga sändare är begränsade. Därför kan reglerna vara enklare.

Motionen motiveras av fyra huvudskäl: civil beredskap, kulturarv, utbildning och teknisk mångfald. Analoga AM-sändningar har egenskaper som skiljer sig från internetbaserad distribution, DAB, FM och mobilnät. De kan nå långt med enkel mottagarutrustning, fungera vid störningar i digital infrastruktur och bidra till kompetensförsörjning inom radioteknik. Även små sändare kan vara värdefulla lokalt, särskilt om de placeras strategiskt och kombineras med reservkraft. Signalen från en AM-sändare kan även tas upp i personbilar under kris och evakuering.

Förslaget är avsiktligt begränsat. Det omfattar analoga ljudradiosändningar på långvåg, mellanvåg och kortvåg. Det föreslås inte någon rätt till reklamfinansierad rikstäckande verksamhet, ingen ändring av public service-uppdraget och ingen rätt att störa annan radiokommunikation. En tillståndshavare ska följa radio- och tv-lagens innehållsregler och de tekniska krav som följer av lagen om elektronisk kommunikation samt av villkor i det enskilda tillståndet.

Radioamatörer har påtalat just 100W, men utredningen får utvisa om denna gräns är den mest lämpliga. Men tanken är att ge tillgång till en enklare form av lokal radiokommunikation för beredskap och lokal icke-kommersiell kommunikation.

Peter Ollén (M)